

OBSAH

Obsah		3
1	Krajina	7
1.1	Pojem krajina a posun jeho významu během historické doby	7
1.2	Pojem krajina ve vzájemném jazykovém srovnání	8
1.3	Rozdílné pojetí krajiny	8
1.3.1	Krajina jako strukturovaný prostor.....	9
1.3.2	Smyslová dimenze krajiny	9
1.3.3	Krajina jako systém.....	10
1.4	Definice krajiny.....	11
1.5	Vnímání (percepce) krajiny.....	12
1.5.1	Krajina jako dějiště ekologických procesů.....	13
1.5.2	Krajina vnímaná z pozice organismů	13
1.6	Krajinná dimenze prostorová (rozměr krajiny)	15
1.6.1	Topická dimenze	16
1.6.2	Chorická dimenze	16
1.6.3	Geosferická (globální) dimenze	19
1.6.4	Homogenní ekologická jednotka v krajině (hledání nejmenší funkční ekologické jednotky, kterou je možno považovat za základní skladebnou jednotku heterogenní krajiny)	19
1.7	Krajinně ekologické paradigma současnosti: Krajina nebo ekosystém?.....	20
1.8	Krajina přírodní a kulturní.....	21
1.9	Základní přístupy ke třídění krajin: krajinná regionalizace a typizace krajin	23
2	Krajinná ekologie	26
2.1	Krajinná ekologie jako vědní obor	26
2.1.1	Vznik a vývoj vědního oboru	26
2.1.2	Systémový přístup v krajinné ekologii. Transdisciplinární charakter krajinné ekologie	28
2.1.3	Paradigmata v krajinné ekologii. Současnost a budoucnost krajinné ekologie	29
2.2	Definice krajinné ekologie	30
3	Krajinná struktura	31
3.1	Krajinná struktura jako odraz heterogenity krajiny.....	31
3.2	Krajinné složky: Plošky, koridory, matrice.....	34
3.2.1	Plošky	34
3.2.1.1	Dělení plošek podle vzniku	35
3.2.1.2	Dělení plošek podle velikosti. Okrajový efekt	38
3.2.1.3	Dělení plošek podle tvaru.....	42
3.2.1.4	Dělení podle počtu a uspořádání plošek.....	42
3.2.1.5	Výpočty charakteristik plošek	45
3.2.2	Koridory a jejich dělení.....	46
3.2.2.1	Dělení koridorů podle vzniku.....	46
3.2.2.2	Dělení koridorů podle přítomnosti vnitřního prostředí	47
3.2.2.3	Dělení na základě atributů spjatých s lineárním charakterem koridorů	48
3.2.2.4	Pět základních funkcí koridorů	50
3.2.2.5	Charakteristiky koridorů a jejich měření.....	53
3.2.3	Matrice	54
3.2.3.1	Heterogenita matrice	54

3.2.3.2	Měření parametrů matrice	55
3.2.3.3	Matrice a síť	58
3.3	Hranice mezi složkami krajinné struktury a charakteristiky hranic	59
3.3.1	Tvar hranice	59
3.3.2	Hranice jako tranzitivní zóna	62
3.4	Celkové uspořádání krajinné struktury.....	63
3.5	Nový pohled na krajinnou strukturu a její uspořádání	66
4	Fungování krajiny (krajinná ekologie sensu stricto)	67
4.1	Toky a vztahy v ekosystému	69
4.1.1	Ekologičtí činitelé	69
4.1.2	Ekologické toky a vztahy	70
4.1.2.1	Druhy ekologických toků	70
4.1.2.2	Ekologické vztahy	70
4.1.3	Ekologické sítě vztahů. Ekologická infrastruktura.....	73
4.1.4	Krajinná heterogenita jako ekologický faktor	74
4.1.4.1	Metapopulace. Fragmentace. Model zdroje a propadu	74
4.1.4.2	Tendence integrace/separace v krajině.....	82
4.2	Autoregulace systému	84
4.2.1	Dynamika ekosystému. Změna jako odchylka od rovnovážného stavu.....	85
4.2.1.1	Dynamika nízká/vysoká	87
4.3	Krajinná homeostáza nebo homeorhéza?	88
5	Změna v krajině	90
5.1	Změna nevratná. Vývoj a katastrofa.....	90
5.1.1	Stabilita systému. Charakteristiky stability – pružnost a odolnost.....	91
5.1.2	Střídání stability a nestability. Metastabilita systému	94
5.2	Vývoj krajiny přírodní. Klimax. Vývoj krajiny antropogenně podmíněný	94
5.3	Ekologická stabilita (krajiny) v praxi.....	95
5.4	Výzkum a posouzení změn krajiny	98
5.4.1	Historické podklady k výzkumu a měření změn krajiny.....	99
5.4.2	Současné (soudobé) podklady k výzkumu a měření změn krajiny	102
5.4.3	Změny krajiny makrostrukturní a mikrostrukturní.....	110
6	Aplikovaná krajinná ekologie	112
6.1	Člověk versus krajina. Pojem aplikovaná krajinná ekologie.....	112
6.2	Trvale udržitelný rozvoj. Objasnění principu trvale udržitelného rozvoje, vznik, současnost, výhled.....	114
6.3	Krajinně ekologické hodnocení.....	115
6.3.1	Obecné principy krajinně ekologického hodnocení.Přístup „to have“ a „to care for“	115
6.3.2	Klasifikace, výběrová kritéria a diagnostické charakteristiky. Krajinná struktura primární, sekundární a terciární. Způsob zobrazení	118
6.3.3	Modely a scénáře. Metoda GIS	128
6.3.4	FAO/Wageningen System of Land Evaluation	130
6.3.5	Landscape Ecological Planning (LANDEP)	133
6.3.5.1	Postup krajinného plánování prováděného na základě LANDEP. První a druhý blok LANDEP. Funkční a limitní hodnota.....	133
6.3.5.2	Krajinný potenciál. Stres v krajině. Zatížení (resp. zatížitelnost) krajiny. Únosnost krajiny.....	138
6.4	Ochrana, řízení a plánování krajiny v České republice.....	140

6.4.1	Hodnocení vlivu na životní prostředí (E.I.A., S.E.A.)	141
6.4.2	Krajinné plánování	142
6.4.3	Krajinný ráz.....	145
6.4.4	Územní systém ekologické stability (ÚSES).European Ecological Network (ECCONET).....	148
6.4.5	Natura 2000.....	151
6.4.6	Management chráněných území. Plán péče o ZCHÚ.....	153
6.4.7	Pozemkové úpravy. Ekologické zemědělství.....	154
6.4.8	Hospodářská úprava lesů a lesní hospodářský plán	161
6.4.9	Vodohospodářský plán.....	166
6.4.10	Revitalizace říčních systémů. Revitalizace ekologického kontinua říční krajiny	167

Použitá a doporučená literatura **173**

Barevná příloha **183**

Samostatná obrazová příloha na CD

- I. Příroda a kultura
Smyslová dimenze krajiny
- II. Krajinná dimenze
Složky krajinné struktury: Dělení podle vzniku
Složka strukturální a funkční
- III. Krajinná struktura: Plošky
Krajinná struktura: Koridory
Krajinná struktura: Matrice
Krajinná struktura: Hranice složek
Krajinná struktura: Celkové uspořádání krajinné struktury
- IV. Ekologické procesy: Příklady ekologických procesů (fungování krajiny a krajinná změna)
- V. Aplikovaná krajinná ekologie: Krajinný ráz a jeho hodnocení
Aplikovaná krajinná ekologie: Revitalizace a péče o krajinu